

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 5. 6. 2019
COM(2019) 503 final

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY,

**ktoré sa týka národného programu reforiem Českej republiky na rok 2019
a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu
Českej republiky na rok 2019**

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY,

**ktoré sa týka národného programu reforiem Českej republiky na rok 2019
a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu
Českej republiky na rok 2019**

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii¹, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Českú republiku neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie.
- (2) Správa o krajine na rok 2019 bola pre Českú republiku² uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Česká republika dosiahla pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Českej republiky pri dosahovaní jej národných cieľov stratégie Európa 2020.

¹ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

² SWD(2019) 1002 final.

- (3) Česká republika 30. apríla 2019 predložila svoj národný program reforiem na rok 2019 a svoj konvergenčný program na rok 2019. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi týmito programami sa obidva programy posudzovali súčasne.
- (4) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na obdobie rokov 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013³, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí⁴.
- (5) Na Českú republiku sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vo svojom konvergenčnom programe na rok 2019 vláda plánuje prejsť od rozpočtového prebytku na úrovni 0,3 % HDP v roku 2019 k deficitu na úrovni 0,2 % v roku 2020, ktorý sa má podľa predpokladov do roku 2022 postupne zhoršiť na 0,5 %. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda⁵ sa strednodobý rozpočtový cieľ – ktorý bol zmenený zo štrukturálneho deficitu vo výške 1 % v roku 2019 na 0,75 % HDP od roku 2020 – bude počas celého programového obdobia naďalej s rezervou plniť. Na základe konvergenčného programu stability na rok 2019 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP bude postupne klesať na 29,7 % v roku 2022. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú uvedené rozpočtové prognózy, je realistický. Riziká ohrozujúce dosiahnutie rozpočtových cieľov sa zdajú vo všeobecnosti vyvážené, pričom očakávaný ďalší rast miezd vo verejnom sektore a sociálnych transferov bude v kontraste s malým znížením celkových príjmov vyjadrených ako podiel na HDP. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že štrukturálne saldo sa v roku 2019 zhorší približne na –0,1 % HDP a v roku 2020 na –0,4 % HDP, čím zostane nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa. Rada celkovo zastáva názor, že Česká republika podľa predpokladov v rokoch 2019 a 2020 dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (6) Česká republika v dlhodobom horizonte čelí stredným rizikám v oblasti fiškálnej udržateľnosti verejných financií, hlavne vzhľadom na náklady súvisiace so starnutím obyvateľstva. Hlavným faktorom, ktorý má na dlhodobú udržateľnosť negatívny vplyv, sú dôchodkové výdavky, pretože sa očakáva, že tieto výdavky narastú do roku 2070 približne o 2 percentuálne body HDP. Dlhodobé riziká vyplývajú z nepriaznivej demografickej situácie, ktorá je znásobená obmedzením zákonného veku odchodu do dôchodku na 65 rokov. V dôsledku toho sa index ekonomickej závislosti produktívnej zložky, ktorým sa porovnáva počet osôb v poproduktívnom veku k osobám v produktívnom veku, takmer zdvojnásobí, keď v roku 2070 dosiahne približne 50 %. Nedávnymi opatreniami sa zlepšila primeranosť dôchodkov. Popri veľkorysejšej indexácii dôchodkových dávok vláda zvýšila základnú výšku dôchodku a navýšila dôchodky pre starších dôchodcov. Tieto kroky však nie sú sprevádzané politikami,

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁴ COM(2014) 494 final.

⁵ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a iných dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

ktoré by zlepšili udržateľnosť. Napríklad naviazanie zákonného veku odchodu do dôchodku na zvyšujúcu sa strednú dĺžku života nie je automatické. Súčasný stav je taký, že akúkoľvek zmenu veku odchodu do dôchodku (zákonného dôchodkového veku i predčasného odchodu do dôchodku) musí navrhnúť vláda a schváliť parlament. Takéto opatrenia zároveň možno kombinovať s politikami trhu práce, ktoré podporujú dlhší pracovný život a účasť nedostatočne zastúpených skupín. Predpokladaný nárast verejných výdavkov na zdravotnú starostlivosť v súvislosti so starnutím obyvateľstva do roku 2070 predstavuje 1,1 percentuálneho bodu HDP, čo tiež znižuje dlhodobú fiškálnu udržateľnosť. V tomto kontexte by nákladovú účinnosť systému zdravotnej starostlivosti mohla zlepšiť ďalšia konsolidácia sektora nemocníc a investovanie do primárnej a integrovanej zdravotnej a sociálnej starostlivosti.

- (7) Česká národná banka môže pre hypotekárne úvery odporúčať makroprudenciálne limity, no na základe súčasných právnych predpisov sú jej právomoci v oblasti ukladania sankcií obmedzené, pretože nemá formálnu právomoc vynucovať ich. Hoci české banky vo všeobecnosti dodržiavajú odporúčania, záväzné legislatívne limity by pravdepodobne zvýšili úroveň dodržiavania zo strany bánk, čím by sa zabezpečila finančná stabilita a znížili by sa riziká pre dlžníkov. O legislatívnom návrhu, ktorým sa mení zákon o Českej národnej banke, sa stále diskutuje.
- (8) Napriek miernemu zlepšeniu v oblasti korupcie tento fenomén v očiach podnikateľov stále vyvoláva obavy a môže sťažovať hospodársku činnosť. Pozitívnym zistením je, že reformy uvedené v roku 2017, vrátane reforiem verejného obstarávania, sa aktuálne už realizujú a určité opatrenia, o ktorých sa doteraz len diskutovalo, vláda konečne prijala a boli zaslané parlamentu na ďalšiu diskusiu. Patria medzi ne návrhy na rozšírenie právomoci *Nejvyššího kontrolního úřadu* na regióny a obce, ako aj návrhy týkajúce sa nominácií do štátnych spoločností – čo je oblasť, v ktorej existujú početné príležitosti pre konflikt záujmov a kde je regulácia nevyhnutná. Návrhy týkajúce sa ochrany oznamovateľov nezákonnej činnosti a lobizmu však ešte neboli prijaté.
- (9) Česká republika zaznamenáva dobré výsledky na trhu práce. Zamestnanosť za posledných sedem rokov stabilne stúpa a nezamestnanosť výrazne klesla. Na pracovnom trhu je však stále nedostatočne využitý potenciál žien s malými deťmi, osôb s nízkou kvalifikáciou a osôb so zdravotným postihnutím. V prostredí nedostatku pracovnej sily existuje jasný priestor na zvyšovanie ich účasti na trhu práce. Rozdiel v zamestnanosti a rozdiel v odmeňovaní žien a mužov sú stále vysoké, a to aj napriek nedávnym opatreniam, vďaka ktorým sa rodičovská dovolenka stala flexibilnejšou a vďaka ktorým sa zvýšil počet zariadení starostlivosti o deti. Miera zamestnanosti žien je naďalej výrazne nižšia než miera zamestnanosti mužov. Nízka dostupnosť cenovo prístupných zariadení starostlivosti o deti, nárok na dlhú rodičovskú dovolenku, nízka miera využívania pružných foriem organizácie práce a nedostatok zariadení dlhodobej starostlivosti majú stále zásadný vplyv na účasť na trhu práce. V roku 2017 bolo v zariadeniach formálnej starostlivosti o deti len 6,5 % detí do troch rokov (oproti priemeru EÚ na úrovni 34,2 %). Hoci na osoby s nízkou kvalifikáciou pripadá malé percento populácie, miera ich zamestnanosti je výrazne pod úrovňou zamestnanosti osôb so strednou a vysokou kvalifikáciou. Naďalej nízka je aj miera zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím. V dôsledku obmedzených kapacít verejné služby zamestnanosti v súčasnosti nedokážu poskytovať uchádzačom o zamestnanie individualizovanú a nepretržitú podporu. K posilneniu účasti znevýhodnených skupín obyvateľov na trhu práce by mohlo prispieť zintenzívnenie sociálnej práce v teréne a aktívnych kapacít verejných služieb zamestnanosti, spolu s účinnými a dobre cieleňými aktívnymi politikami trhu práce.

- (10) Pracovné a demografické obmedzenia v hospodárstve, ktoré je výrazne zamerané na priemyselnú výrobu, si vyžadujú väčšiu mieru investícií do vzdelávania a odbornej prípravy, a to aj v prípade zamestnaných dospelých osôb, aby sa zabezpečilo, že krajina bude pripravená na výzvy, ktoré so sebou prinesú štrukturálne zmeny v hospodárstve, ako napríklad budúce technologické zmeny. Mohlo by dôjsť ku kvalitatívnemu nesúladiu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami vrátane nesúladiu v dôsledku budúcej automatizácie a robotizácie, a to najmä v digitálnom sektore. Nové pracovné miesta si budú vyžadovať nové schopnosti a značné investície, najmä do vyšších odborných technických zručností a digitálnych zručností, ktoré budú podľa očakávaní potrebné po tom, ako dôjde k automatizácii súčasných mechanických pracovných miest. Hoci boli v posledných rokoch vypracované rozličné iniciatívy, ktorých cieľom je zaviesť komplexnú stratégiu v oblasti zručností, zatiaľ sa z nich nevyvinul skutočný komplexný systém.
- (11) Výsledky v oblasti vzdelávania naďalej výrazným spôsobom ovplyvňuje sociálno-ekonomické zázemie študentov. Reforma, ktorej cieľom je dosiahnuť väčšiu inkluzívnosť v školstve, bola zavedená v roku 2016 s podporou Európskeho sociálneho fondu. Jej úspech bude závisieť od dostupnosti dostatočných a udržateľných vnútroštátnych prostriedkov, ďalšej odbornej prípravy učiteľov a asistentov učiteľov a od zvýšenia informovanosti verejnosti o prínosoch inkluzívneho vzdelávania. Hoci je vplyv reformy inkluzívneho vzdelávania na účasť rómskych detí na hlavnom vzdelávacom prúde vo všeobecnosti pozitívny, zostáva obmedzený. Úroveň dosiahnutého vzdelania negatívne ovplyvňujú nízke investície, slabá atraktívnosť učiteľskej profesie a sociálno-ekonomické rozdiely. Z dôvodu nízkej prestíže učiteľskej profesie, nízkych plátov učiteľov oproti iným profesiám (i napriek ich nedávnomu zvyšovaniu) a obmedzených príležitostí na kariérny rast krajina zaznamenáva nedostatok učiteľov. Učiteľská profesia je pre talentovaných mladých ľudí stále pomerne neatraktívnou voľbou. Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že nedostatok kvalifikovaných učiteľov spolu s očakávaným nepriaznivým demografickým vývojom naznačujú, že nábor a udržanie pedagogických pracovníkov môžu byť v budúcnosti problematické.
- (12) Napriek tomu, že Česká republika je tranzitnou krajinou, dobudovanie európskych dopravných sietí vrátane koridorov TEN-T je ešte ďaleko od finalizácie. Nedostatky existujú aj v prímestskej dopravnej infraštruktúre, čo obmedzuje cenovú dostupnosť bývania i schopnosť ľudí dochádzať do práce. Slabé dopravné prepojenia zároveň odrádzajú aj podnikateľskú činnosť, najmä v odľahlých regiónoch. Hoci rozvoj prímestských častí v metropolitných oblastiach už prebieha, prímestské dopravné siete sú naďalej nedostatočne rozvinuté, najmä v prípade železničnej infraštruktúry. Krajina dosahuje slabé výsledky, pokiaľ ide o aspekty nízkouhlíkovej ekonomiky, najmä o percentuálny podiel energie z obnoviteľných zdrojov v doprave a využívanie elektrických vozidiel. Plánované rozširovanie infraštruktúry na nabíjanie elektrických vozidiel navyše nemusí postačovať na to, aby sa uspokojil budúci dopyt. Ak by sa viac investovalo do udržateľnej dopravy, mohlo by sa zároveň dosiahnuť zníženie znečistenia ovzdušia a hlučnosti, čím by sa zmiernil ich vplyv na verejné zdravie, a to najmä v mestských oblastiach. Stav digitálnej infraštruktúry sa zlepšuje, no rozdiely medzi mestskými a vidieckymi oblasťami sú stále výrazné, keďže rýchlymi širokopásmovými sieťami je pokrytých len 59 % domácností na vidieku. Modernizácia starších sietí založených na infraštruktúre medených vedení spolu s riešeniami pevného bezdrôtového prístupu na dosiahnutie cieľov v oblasti konektivity do roku 2025 postačovať nebude. Aby sa riešili budúce potreby v oblasti konektivity, treba

investovať do veľmi vysokokapacitných sietí (t. j. optické vlákna) a príslušných opatrení na strane dopytu.

- (13) Energetická náročnosť českého hospodárstva naďalej patrí medzi najvyššie v EÚ a energetická efektívnosť sa zlepšuje len pomaly, najmä v sektore budov. Energetická náročnosť je najvyššia v priemyselnom sektore a v sektore bývania. Zvýšenie energetickej efektívnosti je príležitosťou zlepšiť konkurencieschopnosť Českej republiky tak, že sa pre domácnosti a podniky znížia náklady na energiu, dospeje sa k čistejšiemu priemyslu a v hodnotovom reťazci sa realizuje posun smerom nahor. Sektoru výroby energie dominuje uhlie, ktoré je zároveň najväčším zdrojom uhlíkových emisií a predstavuje značnú hrozbu pre miestnu kvalitu ovzdušia. Za posledných päť rokov došlo k výraznému nárastu emisií skleníkových plynov z cestnej dopravy. V oblasti adaptácie na zmenu klímy a predchádzania rizikám chýbajú náležité opatrenia, pokiaľ ide o vhodnú prevenciu, pripravenosť a odolnosť voči katastrofám.
- (14) Prílevu investícií pravdepodobne bráni administratívne a regulačné zaťaženie. Mnohé české firmy vnímajú administratívne a regulačné zaťaženie ako jednu z hlavných prekážok, ktoré bránia investíciám. Pri podnikaní sú najväčšími prekážkami časté zmeny právnych predpisov a zložité administratívne postupy. Náklady na vynucovanie plnenia zmlúv, časté zmeny daňových a pracovnoprávných predpisov a ťažkosti pri získavaní stavebných povolení sú aspekty, ktoré potenciálne odrádzajú od investícií v krajine. Miera administratívneho zaťaženia sa zároveň v jednotlivých regiónoch značne líši. Cieľom nedávnych návrhov je zredukovať zložitosť postupov plánovania, najmä v prípade veľkých infraštruktúrnych projektov. Vláda chce do roku 2021 za účasti sociálnych partnerov sformulovať aj návrh nového stavebného zákona. Zodpovednosť za dohľad nad trhom s výrobkami je rozdelená medzi rozličné organizácie, pričom často dochádza k prekrywaniu sa jednotlivých právomocí a vznikajú problémy pri efektívnej koordinácii a účinnej spolupráci.
- (15) Napriek tomu, že v oblasti verejného obstarávania došlo k zlepšeniu transparentnosti a poskytovanej odbornej prípravy, prax v tejto oblasti stále zaostáva, pokiaľ ide o konkurencieschopnosť v dôsledku vysokého podielu konaní s jedinou prijatou ponukou, používanie kvalitatívnych kritérií a dôveru vo verejné inštitúcie. Veľká väčšina rozhodnutí o udelení verejnej zákazky sa naďalej odvíja od najnižšej ceny, pretože stále nedošlo k prijatiu strategického prístupu. Stále väčší dôraz sa kladie centralizované obstarávanie a na využívanie spoločnej expertízy, no ich zavádzanie do praxe je dosť pomalé, a to aj napriek ich nespornému potenciálu.
- (16) Česká republika ešte nevytvorila plne funkčný inovačný ekosystém, ktorý by bol založený na domácom výskume a vývoji. Krajina je na úrovni EÚ priemerným inovátorom, a to aj napriek tomu, že v oblasti intenzity výskumu a vývoja došlo k nárastu. Tieto výsledky možno súvisia s tým, že v rámci verejných investícií neexistuje ucelená stratégia zlepšovania slabých výsledkov výskumu a spolupráce medzi súkromným sektorom a akademickou obcou. Pokiaľ ide o vytváranie pridanej hodnoty, za rastom produktivity treba hľadať hlavne veľké zahraničné spoločnosti, zatiaľ čo domáce firmy v tejto oblasti zaostávajú. Celková produktivita faktorov, ktorá je meradlom efektívnosti využívania kapitálu a pracovnej sily v produkcii, navyše rastie len pomerne slabým tempom. Zvýšeným zameraním na domácu inováciu by sa mohla posilniť produktivita v celom podnikateľskom spektre vrátane malých a stredných podnikov.

- (17) Programovanie finančných prostriedkov EÚ na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine⁶. Českej republike by to umožnilo využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch čo najlepšie, pričom by sa zohľadnili regionálne rozdiely. Dôležitým predpokladom pre úspech týchto investícií je posilnenie administratívnej kapacity krajiny, pokiaľ ide o riadenie týchto prostriedkov.
- (18) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Českej republiky, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila konvergenčný program na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Českej republike v predchádzajúcich rokoch. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Českej republike, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (19) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala konvergenčný program na rok 2019 a zastáva názor⁷, že Česká republika podľa očakávania dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Česká republika v rokoch 2019 a 2020 prijala opatrenia s cieľom:

1. Zlepšiť dlhodobú fiškálnu udržateľnosť dôchodkového systému a systému zdravotnej starostlivosti. Prijatť pripravované protikorupčné opatrenia.
2. Podporiť zamestnanosť žien s malými deťmi, a to aj zlepšením prístupnosti cenovo dostupnej starostlivosti o deti, ako aj zamestnanosť znevýhodnených skupín obyvateľov. Zvýšiť kvalitu a inkluzívnosť systémov vzdelávania a odbornej prípravy, a to aj podporou technických a digitálnych zručností a zatraktívením učiteľského povolania.
3. Zamerať hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na dopravu, a najmä na jej udržateľnosť, digitálnu infraštruktúru a prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo a energetickú transformáciu vrátane energetickej efektívnosti, berúc ohľad na regionálne rozdiely. Zredukovať administratívne zaťaženie investícií a umožniť vo verejnom obstarávaní väčšiu mieru hospodárskej súťaže zameranej na kvalitu. Odstrániť prekážky brániace rozvoju plne fungujúceho inovačného ekosystému.

V Bruseli

*Za Radu
predseda*

⁶ SWD(2019) 1002 final.

⁷ Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1466/97.